

دانشگاه علوم پزشکی تهران
دانشکده پرستاری و مامایی

عنوان:

تبیین درک و تجربه مادران از مفهوم خشونت زایمانی، طراحی و
روانسنجی ابزار: یک مطالعه ترکیبی اکتشافی متوالی
پایان نامه برای دریافت درجه دکتری در رشته بهداشت باروری

نگارنده:

ملوک جعفرپور

استاد راهنما

دکتر زیبا تقی زاده

استاد مشاور

دکتر عباس عبادی

۱۴۰۰

چکیده

مقدمه: خشونت زایمانی مسئله ای فرهنگی و اجتماعی با ماهیت پیچیده و چند بعدی است که سلامت مادران را در سراسر جهان تهدید می کند. اندازگیری این پدیده نیز پیچیده و دشوار است و برای سنجش آن نیاز به یک ابزار چند بعدی احساس می شود که مبتنی بر هنجارهای اجتماعی و بافت فرهنگی جامعه باشد. بنابر این پژوهشگر برآن شد تا طی انجام مطالعه ای به تبیین مفهوم خشونت زایمانی از نگاه مادران و طراحی ابزاری معتبر و پایا جهت سنجش خشونت زایمانی بپردازد.

روش کار: مطالعه حاضر یک مطالعه ترکیبی-اکتشافی متوالی، شامل دو مرحله کیفی و کمی می باشد. در مرحله کیفی، مصاحبه های عمیق و نیمه ساختار یافته و مبتنی بر هدف، با ۲۶ نفر از مادران پس از زایمان طبیعی و سزارین اورژانسی که در بیمارستان های دولتی، خصوصی و یا نیمه خصوصی شهر ایلام زایمان کرده بودند و ۶ نفر (شامل متخصصین و خانواده مادران) انجام شد. تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از تحلیل محتوای قراردادی، براساس رویکرد گرانهایم و لاندمن و توسط نرم افزار MAXQDA.18 صورت گرفت. مرحله دوم پژوهش، مرحله کمی بود که به طراحی و روانسنجی ابزار سنجش خشونت زایمانی انجامید. ابتدا براساس مطالعه کیفی، بررسی متون و مراجعه به منابع علمی، استخر گویه ها تدوین شد و سپس روایی و پایایی ابزار مورد بررسی قرار گرفت. روایی صوری با ۱۵ نفر از مادران، روایی محتوا ۱۲ نفر از خبرگان بصورت کیفی و کمی (CVR و CVI) انجام شد. روایی سازه با کمک تحلیل عاملی اکتشافی بر روی ۲۰۵ نفر از زنان و با روش حداکثر درست نمایی و چرخش واریماکس با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۶ انجام شد. پایایی پرسشنامه نهایی با محاسبه همبستگی درونی، همبستگی درون خوشه ای با استفاده از آزمون- بازآزمون و محاسبه خطای معیار اندازه گیری بررسی و مورد تأیید قرار گرفت. در نهایت پاسخ گویی، اثر سقف و کف، سهولت و نمره دهی به پرسشنامه تعیین شد.

نتایج: یافته های فاز کیفی منجر به استخراج ۳ درون مایه با عناوین تضييع حقوق مادران باردار در نظام سلامت، نظام اجتماعی خشونت زا علیه مادران باردار و پیامد های منفی سلامتی شد. در بخش کمی مطالعه، پس از تأیید روایی صوری و محتوا پرسشنامه با ۴۱ گویه و شاخص روایی ۰/۹۰ وارد مرحله روایی سازه شد. در تحلیل عاملی ۴ عامل با عناوین با آزار روانی و جسمی، مراقبت غیر حرفه ای، تأخیر مراقبتی و خلاء حمایتی خانواده استخراج شد. این عوامل در مجموع ۶۳/۲۷۶ درصد از کل واریانس را تبیین نمودند. پایایی پرسشنامه نهایی ۳۴ گویه ای با محاسبه همبستگی درونی با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۸-۰/۹۰، همبستگی درون خوشه ای ۰/۹۵ و خطای معیار اندازه گیری ۳/۲ مورد تأیید قرار گرفت.

نتیجه گیری: مطالعه حاضر به مفهوم جدیدی از ابعاد خشونت زایمانی براساس تجارب و درک مادران دست یافت. شناسایی این ابعاد و طراحی ابزاری معتبر و پایا جهت سنجش خشونت زایمانی، می تواند به

سیاستگذاران، برنامه ریزان و همچنین متخصصان حوزه سلامت مادران در راستای پیشگیری، کاهش و حذف خشونت زایمانی کمک نمایند.

کلیدواژه‌ها: خشونت زایمانی، روانسنجی پرسشنامه، تجربه مادران

**Tehran University of Medical Sciences
School of Nursing and Midwifery**

Title:
**The Mother's Perception and Experience of
Childbirth Violence, Developing and Psychometric
of Tool: A Sequential Exploratory Mixed Methods
Research**

**A dissertation submitted as partial fulfillment of the requirements for Doctor of
Philosophy (PhD) Degree**

**in
Reproductive Health**

**By
Molouk Jaafarpour**

**Supervisor
Dr. Ziba Taghizadeh**

**Consultant
Prof. Abbas Ebadi**

2021

Abstract

Introduction: Childbirth violence is a cultural and social issue with a complex and multidimensional nature that threatens the women's health around the world. Measuring of this phenomenon is also complex and difficult, and to measure it, a multidimensional instrument based on social norms and cultural context of society, is needed. Therefore, the researcher decided to explore the concept of childbirth violence based on mothers' experiences and design a valid and reliable tool to measure childbirth violence.

Methods: The present study was a sequential exploratory mixed method, qualitative study was followed by a quantitative study. In the qualitative phase, in-depth, semi-structured and purpose-based interviews was conducted with 26 mothers after normal vaginal delivery and emergency cesarean section who had gave birth in public, private or semi-private hospitals in Ilam, and 6 specialists and Mothers' family members. Data analyzed by the conventional content analysis based on Graneheim and Lundman approach. MAXQDA (v.18) software was used for better data management. The second phase of the research was a quantitative phase that aimed at developing and evaluating properties psychometric of childbirth violence questionair. First, a pool of items was drafted based on subcategories and categories of qualitative study and literature review. Then the validity and reliability of the questionair were examined and confirmed. Face validity and content validity was assesed by qualitative and quantitative methods. Exploratory factor analysis was used for structural validity. The reliability of the final questionnaire was evaluated and verified through the internal consistency, interclass correlation cofficient (ICC) and SEM.

Finding: Based on qualitative phase findings three themes was emerged including; violation of pregnant mothers' rights in the health system, violent social system against pregnant mothers and negative health consequences. Exploratory factor analysis based on maximum likelihood and varimax rotation, concealed that questionnaire contain four factors including; psychological and physical abuse, non-professional care, delay in offering care and lack of family support. These factors explained 63.276% of the total variance. Cronbach's alpha (0.88-0.90), (ICC = 0.95) and (SEM =3.2), confirmed the sufficient reliability of the childbirth violence questionnaire with 34 items.

Conclusion: The study presented explored a new concept of the dimensions of childbirth violence based on the experiences and perceptions of mothers. Identifying these dimensions and designing the valid and reliable questionnaire (CBVQ) for measuring childbirth violence can help policy makers, planners, as well as maternal health professionals to prevent, reduce and eliminate childbirth violence.

Keywords: Childbirth violence, Questionnaire psychometrics, Mother's experience